

Vychází 1., 10., 20.
každého měsíce o 10.
hodině. Expedicí se
nachází u Roberta
Veita v Nových ale-
jích č. 116.

DALIBOR.

Předplácí se: čtvrtl.
1 zl., půll. 2 zl.,
celor. 4 zl. rak. č.
S poštou: čtvrtl. 1 zl.
15 k., půll. 2 zl. 30 k.,
cel. 4 zl. 60 k. r. č.

Hudební časopis s měsíční notovou přílohou.

Odpovědný redaktor:
Emanuel Meliš.

Nakladatel:
Robert Veit.

D u d á k.

Ta lípa stará, zpuchřelá
truchlivě větve kloní
a jako dávné lásky sen
jde teplý větřík po ní.

Pod ní si hoví slabý kmet,
otrhaný a chudý,
až k smrti bídou zmořený
a v rukou má své dudy.

Z nich loudí píseň truchlivou
jak světa při skonání
a na rtech úsměv poslední
i s písní v sen se sklání.

Posléz jen slabý větru dech
mu k zvuku dudy třímá,
usnul té staré lípy šum
a stařec — navždy dřímá.

Na jeho hrobě pod večer
vždy krásná děva sedá,
zpěv jeho z vlasti vyhnaný,
a dávnou slávu hledá. — —

Jiljí V. Jahn.

S r d c e.

Srdce — to jak zpěvné pláče,
v hrdelku má sterý hlas,
tu hned jásá, tu zas pláče,
jak mu velí vládný čas.

Srdce — toť ohromné moře,
v něž se vlévá tisíc řek,
jednou radost, druhou hoře,
poklid tou a onou jek.

Srdce — toť je palác malý,
citů vír v něm bytuje,
jaký div že v rum se svalí,
pakli vír se rozduje?

J. B. Velflík.

Část theoretická při vyučování na piano.

Podává Fr. Blažek,
učitel harmonie na ústavu varhanickém.

Důkladná známost tónin předpokládá důkladnou známost škál (stupnic). Vždy jinou škálou vzniká také jiná tónina. Ve škále nachází žák základní tón, předznamenání, soubor tónů, charakter a druh tónin. Škály se tvoří hlavně k vůli tóninám; kdo tedy chce všechny tóniny a druhy jejich poznati, musí mít zevrubnou známost tvrdých i měkkých (dur a moll) škál ode všech dvanácti základních tónů. Známost ta ale nezáleží pouze v jich hraní a psaní; nýbrž aby dovedl každou oustně pojmenovat, ba i jednotlivé stupně z té neb ony škály udat. Co do sluchu, bude učitel žáka cvičit uhozením dur- a moll-akkordu v rozeznávání dur- a moll-tóniny; má-li dobrý hudební sluch, bude kromě to od žáka žádat, aby udal podle sluchu také základní tón tóniny.

Dosáhnul-li žák úplnou vědomost všech škál, napotom ostří učitel přehled jeho, hraje-li mu škály a kousky z rozličných tónin, a žák podle změněných tónů tóniny určuje. Také rozsáhlosti v přehledu a jistotě tónin nabývá žák tím, dává-li se mu za úkol, by vyhledal v kterých škálách nacházíme na př. c, d, fis, cis atd., jakožto 1., 2., 3., 4., 5., 6. a 7. stupeň. Tón c jest na př.

stupeň	Dur	moll
I.	v C	i c
II.	" B	" b
III.	" As	" a
IV.	" G	" g
V.	" F	" f
VI.	" Es	" e
VII.	" Des	" des.

Předznamenání každé tóniny se nejlépe tak zvaným kruhem kvintovým neb kvartovým v paměť vstíjí. V kruhu dvanácti tónin se žákovi představuje, že každým kvintovým krokem nahoru přibude jeden křížek a každým kvintovým krokem dolů přiroste zase jedno b.

Uspořádám-li tóniny do kola po kvartách, tu zase žák patrně vidí, že každým postupem o jednu kvartu výše rozmnoží se předznamenání vždy o jedno b, a sestupováním dolů po kvartách že zase každou kvartou počet křížků o jeden se rozmnoží.

Hraje-li žák kousky, neopomine učitel se ptát na tóninu a znamení taktu. Tóninu udá podle předznamenání a nejhlubšího tónu závěrky.

Dříve nežli učitel přikročí k vyučování o škále, musí mít žák dobré ponětí o půltónu a celém tónu. O tom ho poučí asi tímto způsobem: Každý nejbližší tón počítajíce nahoru neb dolů slove půltón nebo jinak: patříme-li na klávesnici a neleží-li mezi dvěma tóny žádný jiný tón, nazýváme takovouto povzdálenost dvou tónů, půltón na př. c h, e f, c des, c cis*) atd.

Nyní ať vyhledává žák od kteréhokoliv tónu spodní i svrchní půltón.

Dva půltóny činí celý tón; nebo jinak pohledneme-li na klávesnici, a vložíme-li mezi dvěma klávesy ještě jiný tón, jmenujeme délku takovýchto dvou tónů celý tón na př. c d, c des, d e, fis, gis atd.

Půltóny i celé tóny ukážou se žákovi také názorně na klavíru. Nápotom od jednoho každého tónu nahoru i dolů nechť žák celé tóny vyhledá.

O škále (stupnici).

Škála, jejíž posloupnost záleží z celých- a půltónů, nazývá se diatonická škála; postupuje-li ale výhradně v půltónech, slove chromatická škála. Jest dvojího druhu (pohlaví) tvrdá a měkká (dur a moll).

Dur-škála.

Tvrdou škálou sluje tenkrát, nacházejí-li se od třetího čtvrtému sedmému osmému

III. k IV. pak od VII. k VIII. stupni půltóny — ostatně ale kráčeli se v celých tónech. Považující C za první stupeň neb základní tón škály, dlužno jen v liniové soustavě stupmo nahoru, až zase na c (oktávu) pokračovat a obdržíme takovouto dur-škálu na př.

1	1	1/2	1	1	1	1	1/2
c	d	e	f	g	a	h	c
I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.

Zkoušíme-li postup od jednoho tónu k druhému, shledáme, že jest od I. stupně k II. celý tón,

II.	"	III.	"	"
III.	"	IV.	půltón,	"
IV.	"	V.	celý tón,	"
V.	"	VI.	"	"
VI.	"	VII.	"	"
VII.	"	VIII.	půl tón.	"

*) Nacházejí-li se oba tóny na rozdílných liniích jako c h, e f, cis, d, slove velký půltón, na stejných však malý na př. f fis, c cis atd.

V objemu této C-dur škály nacházíme pět celých tónů a dva půltóny, a jejich pořádek pro snadnější pamatování sobě následujícím způsobem vyobrazíme: 11 1/2, 11 1/2 t. j. po dvou celých půltón, a po třech celých tónech následuje zase půltón.

Poloha těchto dvou půltónů jest charakteristická, neb jinak půltóny přicházejí v dur-škále, a jinak zase v mol-škále.

Škálu C-dur považujeme za vzor, chceme-li sobě podobnou dur-škálu od kteréhokoliv základního tónů vystavět.

Stavím-li ale škálu na jiných základních tónech kromě c, pak shledám, že k dosažení určitého poměru od jednoho stupně k druhému bude nevyhnutelně jednoho, dvou, tří atd. křížků neb b třeba.

Položme G pátý stupeň od C co základní tón škály a krácejme stupmo, až dosáhneme jeho oktávu

1 1 1/2 1 1 1/2 1

g a h c d e f g;

srovnáme-li tuto řadu s předešlou vzorní C-škálou, shledáme, že co do rozsahu až k šestému stupni není žádného rozdílu; od šestého stupně k sedmému vidíme však místo celého tónu jen půltón, naopak od sedmého stupně k osmému místo půltón zase celý tón. Chceme-li zde shodnosti docílit, rozšíříme malou mezeru zvyšující posuvkou, postavice křížek ♯ před f, nápotom obnáší mezeru od e na fis, celý tón, a od fis na g jenom půltón, a pak se tato škála do G zevrubně podobá škále do C, jak následuje:

1 1 1/2 1 1 1 1/2

g a h c d e fis g

I. II. III. IV. V. VI. VII. VIII.

Nejinak si budu počínat při stavbě dur-škály od základních tónů D, A, E, H, Fis, Cis. Nejdříve si napíšu od základního tónů řadu stupmo po sobě jdoucích osmi tónů, potom zkoumám, přicházejí v této řadě po dvou celých tónech půltón, na to po třech, též celých tónech, opět půltón.

Při škálách od c nahoře uvedených základních tónů bude výhradně zvyšujících posuvek třeba, a sice ku tvoření dur-škály od D nutno dvou křížků ♯, od A tři ♯, od E čtyř ♯, od H pěti ♯, od Fis šesti ♯, konečně sedmi ♯, bude třeba ku sestavení Cis-škály. Povážíme-li, že jest G pátý stupeň z C, D pátý z G, A pátý z D, E pátý tón z A škály atd., patrně z řady těchto křížkových škál vysvítá, že každá škála, která čítá o jeden křížek více se zakládá na pátém tónu ony škály, kteráž má o jeden křížek méně.

Každý nový křížek, který přibude, povstane ve škále povýšením sedmého tónu; první křížek se nám

objevil zvýšením tónu f v G-škále, druhý povýšením c v D-škále, třetí povýšením g v A-škále atd.

Nechci-li křížky stavěti před noty, dám je hned na začátku řádku, jež předznamenáním nazýváme (Vorzeichnung). Ony se píšou právě v tom pořádku, v jakém povstaly, a kladou se v liniové soustavě na to samé místo, jako noty, na něž se potahují:

1. křížek se jmenuje fis podle tónu, který se jím změnuje,
2. „ „ „ cis
3. „ „ „ gis
4. „ „ „ dis
5. „ „ „ ais
6. „ „ „ eis
7. „ „ „ his.

Dejme tomu, že jest F první stupeň (čtvrtý od C) škály, postupujeme-li v liniové soustavě až na jeho oktávu, obdržíme následující řadu tónů

1 1 1 1/2 1 1 1/2
f g a h c d e f;

srovnáme-li zase tuto řadu s vzorní C-škálou, shledáme mezi třetím a čtvrtým stupněm a h celý tón, kdežto má být půltón, mezi čtvrtým a pátým h c půltón místo celého tónu, ono se ponapraví, postavili se před h snižující posuvka (b)

1 1 1/2 1 1 1 1/2
f g a hes c d e f;
I. II. III. IV. V. VI. VII. VIII.

Nyní se tato škála od F docela shoduje s normální C-škálou.

Tím samým způsobem sobě vytvoříme škály od Hes (B), Es, As, Des, Ges, Ces. Stupnice těchto zmíněných základních tónů dají se jenom pomocí snižující posuvky vytvořiti.

Stupnice od B bude mít dvou, od Es tří, od As čtyř, od Des pěti, od Ges šesti a posléze škála od Ces bude mít sedmi b při svém sestavení zapotřebí.

Povážíme-li, že jest B čtvrtý tón od předešlé F-škály, Es zase čtvrtý stupeň z předcházející B-škály, As čtvrtý stupeň z předešlé Es-škály atd., patrně z toho vysvítá: že každá škála, kteráž čítá o jedno b více, zakládá se na čtvrtém tónu ony škály, která má o jedno b méně.

Tak jako povstalo první b, snížením čtvrtého stupně ve škále, tak povstane druhé, třetí, čtvrté, páté, šesté, sedmé b.

Nechceme-li be stavěti k notám mezi škálou, mohou se psáti také hned před škálou, poznamenati však dlužno, že, jak povstaly, v tom samém pořádku se v mezích liniové soustavy píší.

Podle tónu, na něž se snižující posuvka vztahuje, jmenujeme první b hes, druhé „ es,

třetí b as,

čtvrté „ des,

páté „ ges,

šesté „ ces.

Hrajíce škálu, přesvědčíme se, že žádný tón na náš cit tak důtklivě nepůsobí, jako sedmý stupeň, a že neodolatelně žádá postoupnost o půltónu nahoru na základní tón škály, protože jej citlivým a vedoucím tónem (vodičem) nazýváme. *)

Dříve nežli začne učitel měkkým škálám vyučovat, musí mít žák úplnou jistotu v tvrdých škálách; k tomu napomáhají zvláště úlohy. Nejdříve se žáku ukládá škály sestavovat od všech dvanácti tónů; napotom aby psal ty samé také s předznamenáním, při tom ale neopomene použít rozličných druhů taktu s vyznačením těžké doby. Konečně o vědomosti a jistotě žakově se nejlépe učitel přesvědčí, dovedeli žák napsat tónovou řadu od kteréhokoliv stupně škály, na př. od čtvrtého z C: f, g, a, h, c, d, e, f; od třetího z As: c, des, es, f, g, as, hes, c atd. Ostatní cvičení bylo již na začátku této lekci podotknuto.

(Pokračování.)

Jan Josef Abert,

Stručný nástin životopisný.

Do kruhu znamenitých žáků Pražského konservatoria, z nichžto J. V. Kalivoda, Jos. Slavík, Ferd. Laub první místa zaujímají, náleží beze vší pochyby mladý, a však velice nadaný Jan Josef Abert, jenžto si svými instrumentálními skladbami čestného jména ve světě hudebním dobyl. Doufáme se zavděčiti, podáme-li některá jeho biografická data právě nyní, kdež se jeho opera „Anna von Landskron“ v stavovském divadle ku provedení chystá.

Jan Josef Abert, syn zednického mistra Václava Aberta, narodil se dne 21. září 1832 v městečku Kochovicích v Čechách. Jsa deset roků stár, vstoupil do kláštera Augustinů v České Lípě, kdež čtyry leta setrval. Maje velkou náklonnost a nadání k hudbě, ježto se více a více na jevo dávala, opustil klášter a odebral se r. 1846 do konservatoria Pražského, kde také přijal jest. Zde cvičil se pod vedením profesora p. J. Hraběte na kontrabass a pokračoval, podporován jsa

*) Tato vlastnost sedmého tónu nejvíce vyniká v současném spojení se čtvrtým tónem, kdežto tento opácný postup požaduje. Ze souzvuku těchto dvou tónů nabude žák ponětí a přesvědčení o nelibozvuku a z jich přirozeného rozvedení poučí se o libozvuku. Praktické provedení této úlohy ve všech škálách užitečně na sluch působí.

značnými vlohami, tak rychle, že v koncertě konservatoria, jenž se dne 3. března 1850 odbyval, veřejně vystoupil. Hrál divertimento od svého mistra pana Hraběte a došel svým pěkným přednesem a svou technickou sběhlostí krásného výsledku. Avšak Abertův duch nebažil po slávě virtuosa; nýbrž chtěl se v kompozici vyznamenati. První jeho skladby — dvě ouvertury — padají do roků 1848 a 1849, které se však veřejně neprovozovaly. Abert chtěl vystoupiti s něčím větším a dokonalejším. S největší horlivostí pustil se do skládání symfonie H-moll, jižto ještě r. 1851 dokončil, a kterážto se dne 4. března 1852 v stavovském divadle pod jeho vedením provozovala, a skvělého výsledku došla. O symfonii této vyjádřil se hudební kritik p. Fr. Ulm as takto: Nepotkáváme se v symfonii H-moll od J. Aberta s plodem genia v divé rozkvašenosti se nacházejícího; co nás však úžasem, obdivováním a velkými nadějemi pro jeho velkou budoucnost naplňuje, záleží v tom, že umí držeti v útlém svém mladí harmonickou míru. Nejvýtečnější ze všech vět je Adagio, pro kteréž skladatel, anto se ostatní věty v základní tónině pohybují, s pravým taktem snižený pátý stupeň, dominantu paralelní tóniny, totiž jasné, čisté a elegickým akcentům přístupné a zvolil. Nacházíme tu poetické a ryzé hudební tahy, jejichžto účinek tím blahotvornější a krásnější jest, jelikož se stopa jakési úmyslnosti nevyskytuje.“ Abert byl čtyrykrátě volán a chválou obsypán. V koncertě tomto bylo provedeno od jeho spolužáka Martina Nitky Abertovo koncertino pro kontrabass, ježto pod obratnou rukou Nitky ještě většího půvabu dosáhlo.

Za toho času přibyl do Prahy kapelník Lindpaintner ze Stuttgartu, jenž oceniv vlohy Abertovy jej pro Stuttgartskou kapellu získal. Roku 1854 provedena byla v abonementním koncertu na zvláštní přání tamějšího intendanta svobodného pána z Gallů pod řízením Lindpaintnerovým druhá symfonie do C-moll, kteráž nejen u obecnstva, alebrž i u znalců velké pochvaly došla.

Táž symfonie dávala se též r. 1855 v koncertě konservatoria Pražského, a byla i tu s jásotem přijata.

Mezi tím stal se talent Abertův samostatným; i pohyboval se s rozhodnou originalností na tomto nejkrášším avšak i nejtěžším poli hudebního umění, aniž by se při tom od dráhy odvrátil, jižto veliký Mozart a Beethoven předepsali. Byv povzbuzen přátelskou laskavostí svého kapelníka Lindpaintnera a pobídnut chválou obecnstva rozvinul se Abertův talent ještě u větší míře. Roku 1856 složil Abert opět novou symfonii do A-dur, kteráž s velkou pochvalou přijata jest. Téhož roku složil Abert „Jásací ouverturu,“ jižto J. M. císaři Františku Josefu věnoval, za čež pochvalné psaní

a brilliantní prsten obdržel. Rok na to 1857 dočkala se jeho třetí symfonie velmi zdařilého provedení v koncertě konservatoria Pražského a naplnila každého nadějí pro skvělou budoucnost Abertovu.

Když se lonského roku padesátileté jubileum Pražského konservatoria slaviti mělo, byl Abert mezi jinými také vyzván, by k tomu cíli slavnostní ouverturu napsal, což také s největší ochotností učinil. Ouvertura tato vynikajíc genialními tahy, krásnou a pikantní instrumentací provedena byla pod jeho direkcí a došla náramné pochvaly.

Jeho nejposlednější velké dílo jest tříaktová historicko-romantická opera „Anna von Landskron,“ k nížto mu Stehrlich text byl napsal, a kteráž se ve Stuttgartu s nejpříznivějším výsledkem potkala.

Mimo to složil Abert několik klavírních piec, z nichžto jedna brilliantní „Sonate heroique“ do C-moll vyniká, pak několik písní, kteréž co nejdříve u Hoffmeistera v Lipsku tiskem vyjdou. Ouvertura k opeře „Anna von Landskron“ bude dávatí „Akademický čtenářský spolek“ ve svém koncertě dne 20. března t. r.

Abert je mladík velmi přívětivý a skromný jako každý pravý umělec, laskavý a velmi ochotný.

Stav zpěvu národního a hudby v Haliči.

Podává Adolf Pozděna.

Každý člověk, který mezi jiný národ přijde, musí nejdříve mravy a zvyky lidu toho pozorovati, s kterým buď na krátký neb delší čas obcovati chce. Pozorování toto řídí se dle stavu a zaměstnání, v jakém se tam kdo nalézá.

Povolán byv do Haliče co učitel hudby, přišel jsem tedy na pole hudby, t. j. na zpěv národní a kostelní, nápotom na hudbu národní i kostelní. Největší cenu při každém národu kladu na jeho národní písně, a protož byla má největší pozornost na nápěvy Haličanův obrácena. V každé písni národní nalézají se všechny city, které ze všech případností života vyplývají. Písně národní nám dávají nejlepší znak a ráznost lidu, kterému náležejí, a času, v kterém povstaly. Panujeť velká podobnost mezi nápěvem a lidem, které k jedné národnosti náležejí. Počátek obou leží v temné minulosti, a blíží se pořáde od století k století až k jejich dokonalosti. Klesne-li jaký národ, zůstanou písně a nápěvy jeho na tak dlouho pohřbeny, až zase jednou se národ povznese, však je-li národ utisknut, jsou nápěvy

a písně jeho plné nevůle, zpourey a hořkosti, je-li ale národ už tak zeslábnut, že probuzení národnosti své více docíliti nemůže, tu nápěvy národní nesou na sobě typus bolný, trudný a smutný. Proto jsou písně národní to nejlepší zrcadlo celého národu.

Velmi trefně píše Hegel ve své aesthetice III díl, strana 461. „Diess Blumenfeld erneuert sich in jeder Jahreszeit, und nur bei gedrückten, von jedem Fortschreiten abgeschnittenen Völkern, die nicht zu der neu belebten Freudigkeit des Dichtens kommen, erhalten sich die alten und ältesten Lieder.“

Píseň národní jest obyčejně útvar okamžiku, a proto dříve také žádným pravidlům nepodléhala. Gockel píše ve své „Sprache der Dichtkunst,“ II. díl st. 170, §. 158 „Píseň jest vlastně jen zpěv, proto všecko, co se jen zpívati může, jest obsah písně.“ Látku k písním podává vše; mohou to býti líčené okamžiky ze života lidského, buď děje celých národů, aneb slasti a strasti jednotlivců. Opak toho jsou slova, která z nábožnosti vzniknuvše ku zvelebení Boha a svatých slouží.

V tom pádě rozpadají všechny písně na dva hlavní díly, totiž: písně světské, a písně kostelní.

Píseň kostelní vyznačuje všechny city ctnosti a nábožnosti, světská píseň však všechny výrazy (Aeusserungen) od radosti až do žalu zaujímá; proto jest také ve své látce tak rozmanitá, že se velmi těžko pod všeobecný přehled vzíti dá.

Národní píseň patří do schránky světských písní. Každá národní píseň musí tedy na sobě cosi nesti, čím u národu obliby dosáhne, a proto také musí nápěvy býti slovům přiměřeny a duchu národnímu příznivy.

(Pokračování.)

Dějiny a charakteristika hudebních nástrojů,

Příspěvek k dějinám hudby podává redaktor.

Dále zasluhují chvalné zmínky co virtuosové na houslích:

Massoneau (Masonó) Louis, též co skladatel pro housle známý; Mattheis Mikuláš; Maucourt (Mokur) Louis Charles; Mayseder Josef; Mazas Ferdinand; Meistrino Nicolo; Metz Jan; Milanollo Theresa a Maria, narodily se, první r. 1829, druhá 1831 v Sevigliano v Itálii; Molique Bernhard; Moralt Jan Křt.; Möser Karel; Mozart Leopold; Müller Jan M.; Müllerové bratři (Karel hrál housle, Gustav violu, Theodor cello a Jiří druhé housle) tvořili nejznamenitější smyčcový kvartett; Nardini Pietro; Nerudová Vilemina, narozena v Brně;

Paganini Nicolo, (narozen r. 1784 v Janově); Panny Josef, Pecháček František, koncertní mistr v Karlsruhe, Pape Ludvík, Piantanida Giovanni, Pichl Václav nar. 1743 v Bechyni v Čechách byl 1797 komorní hudebník u arcivévody Ferdinanda ve Vídni; Pixis Bed. Vilém (nar. 1787 v Mannheimu); Pixis Theodor (nar. 1831 v Praze † r. 1856); Polledro Giacomo B.; Pott August; Präger Jindřich; Praun Zikmund Otto, (nar. dne 1. června 1811 v Trnavě v Uhrách); Praupner Josef, Čech a ředitel kůru u křížovníků v Praze; Procházka Jan (naroz. ve Velvarech okolo r. 1785); Prume Francois (nar. 1816 v Belgicku); Pugnani Gaetano, Ráček (dva chlapi a dívka) ze Slezka; Raimundi Ig.; Riefstahl Karel; Rode Pierre; Rietz Julius; Rolla Alessandro; Romberg Andreas; Rosa d'or (vlastně Pietschmannová), Pražanka; Rothfischer Paul; Salamon Siegfried a Jan Peter; Scheller Jakub, (naroz. v Čechách dne 16. května 1759); Schick Arnošt; Schletterer Hans Michel; Schlösser Louis; Schmitt Sim; Schubert Jan B.; Schuppanzigh Ig.; Seidler Ferd.; Sivori Camillo, žák Paganinův; Speier Vilém; Dr. Spohr Louis; Stamil Ant., Čech; Stradello Alessandro; Strobach Josef, Čech, ředitel hudby v chrámě u sv. Mikuláše, † 1794; Tartini Giuseppe; Thieriot Paul; Tietz Aug.; Tinti Palvatore; Toeschi Giov. Bal.; Tomasini Luigi; Torelli Giuseppe; Touchemolin Josef; Uber Bed. Ch.; Uhlmann Jan Ad.; Trübner Felix; Vaccari Francesco; Veichtner František; Veracini Francesco; Veselý Jan, Čech, nar. 24. června 1762 v Hluboké; Viotti Giov. B.; Wendling Fr. Ant.; Wiele Adolf; Winter Peter, též skladatel; Vranický Antonín, Moravan nar. 1760.

Nejlepší školy pro housle napsali Andre-Baillet (výtah z jeho školy stojí 1 zl. 12 kr. rak. čís. — Rode Kreutzer a Baillet dohromady, kteroužto velkou školu za 2 zl. 10 kr. dostati možná. — Blumenthal, Campagnoli, Hiller, Lulli, Leopold Mozart. Novější školy jsou od Schöna „Praktischer Lehrgang der Violine“ 12 sešitů, z nichžto každý 66 kr. rak. čís. stojí; pak Meerts „Mechanismus der Violine, enthaltend die sechs Grundbogenstriche,“ stojí 3 zl. 12 kr. r. č. a konečně L. de Bariotova škola (1 díl) stojí 3 zl. 50 kr. r. č. Všechny tyto školy lze dostati v hudebním ohchodnictví R. o. b. Veita v Praze.

(Pokračování.)

FEUILLETON.

Z Prahy.

Opera. Die lustigen Weiber von Windsor (Veselé ženy Windsorské), komicko-fantastická opera v 3 dějstvích dle Shakespeara od H. Mosenthala, hudba od Otta Nicolai. Obsah této opery je as tento: Dvě ženy, paní Fluthová a paní Reichová zlobí se, že Sir John Falstaff obom písemně lásku svou nabízí. Obě se uradí, jakby ho přelstily a nad ním se pomstily. Mezi tím žádá Fenton Reicha o ruku Anny, dcery jeho; avšak Reich slíbiv ji mladíku Spärlichovi odmrští Fentona, jenž na tom stojí, že Anna jeho býti musí. Nyní nastane proměna. Vidíme paní Fluthovou, jak se chystá Johna Falstaffa oklamat. Tu vstoupí do komnaty Falstaff a počne paní Fluthové vyjevovat svou lásku. Než, náhle slyšet klepání. Paní Reichová přichází totiž, oznamuje, že žárlivý manžel Fluth domu se navrácí. Co tu s Falstaffem počítí? I schovají ho do koše, prádlem ho přikryjí a dají ho od pacholků do vody hoditi. Fluth rozvztekle hledá Falstaffa, však nemůže ho nalézt. Mezi tím se obě ženy na tom ustanoví, že zítra Falstaffa ještě jednou obelstí. Fluth zlobí se, že tolik zkoušet musí od žárlivého muže. Družina Fluthová plísni Flutha, že nadarmo týrá hodnou choti svou. (1. dějství). Nyní vidíme rytíře Falstaffa, zpívajícího a si připíjícího! Tu přijde k němu Fluth a pod jmenem „Bach“ představí se Falstaffovi. Na to žádá rytíře, by šel k paní Fluthové a si její lásku získal, Falstaff svolí a vypravuje pak žárlivému muži, že byl včera u ní; avšak že se schoval do koše, když muž paní Fluthové domu se navrátil; přitom podotkl, že ho pacholci s košem do řeky hodili. Bach (vlastně Fluth) je nad nestydatostí Falstaffovou rozhořčen, a však nedá na sobě ničehož znáti, ba ano, vyzývá Falstaffa, by se opět k paní Fluthové odebral, což také rytíř učiniti slibuje. Nastane proměna. Krásná zahrada rozprostírá se před zrakoma našima. Spärlich se v ní objeví a čeká na Annu. V tom slyší kroky a schová se za keř; na to přichází francouz Cajus, jenž jsa zamilován do Anny, také zde ji očekáváti hodlá; avšak slyše kroky postaví se za jiný keř. Nyní přijde Fenton a brzy na to Anna. Oba si opětují vyjevení lásky. Anna si ztěžuje, že matka na ni dolehá, by si vzala francouze Caju; otec že jí vnucuje Spärlicha. Milovníci za keřem poslouchají řeč tuto a jsou velmi rozhořčeni. — Novou proměnou vidíme se v komnatě paní Fluthové. Falstaff nachází se tam a jest blažený; než blaženost jeho netrvá dlouho! Slyšet je klepání. Paní Reichová přichází totiž vypravuje, že žárlivý manžel přichází. Co mají s Falstaffem počítí? I obleknou ho do ženských šatů a odvedou ho do jiné komnaty. Nyní přikvapí Fluth a řádí co třeštěnec, jsa bodán velkou žárlivostí, a týrá paní nevěrnost jí vytýkaje. Tu zočí koš s prádlem, jež pacholci odnesti chtějí. Fluth je zastaví a myslí, že se tam Falstaff nachází, bodá do prádla, než nic naplat; Falstaff tam není. V tom přicházejí Spärlich, Cajus a Reich, a ptají se Flutha, zdaž Falstaffa našli. „Ještě ne“ zvolá Fluth, však prohledněme dům a zajisté nám neujde. Nyní vyjde z vedlejší komnaty paní Reichová a přestrojený Falstaff, jež paní Fluthová za tetu služby své vydává. Fluth se do nich pustí, a vyžene je; avšak jeho hledání bylo nadarmo. (2. dějství). Nacházíme se

v lese. Falstaff baví se s paní Fluthovou a Reichovou, a schovají se na místo, kdežby je nikdo neviděl. V tom slyšet sbor vil. Titania a Oberon se tu objeví, a smíří se vespolek. Tanec má počítí. Vily praví své družce Herně, by na kouzelný roh zatroubila. Ta však nemůže a proč? Jelikož je nějaký člověk viděl a poslouchal. Vily počnou pátrati po tomto zlosynu. I najdou Falstaffa, mrští jím o zem a píchají ho, co jen mohou. Falstaff je tak za své dostaveníčko a milkování potrestán a Anna odměněna rukou Fentona. Dříve než o hudbě promluvíme, dlužno o skladateli samém se zmíniti. Otto Nicolai, narodil se roku 1807 v Berlíně, žil dlouhý čas v Itálii a napsal rozličné opery pro tamější divadla, z nichžto „Il templario“ (templár) nejznámější jest. Později stal se kapelníkem u dvorního divadla ve Vídni a kapelníkem královské opery v Berlíně, kdež r. 1849 zemřel. Hudba této opery je velmi přístupná, a však nikoliv bez vplyvu francouzského a italského. Četné tahy jemné charakteristiky a šťastného rozmaru nacházejí se v ní. Zvlášť vděčná partie jest partie paní Fluthové a Falstaffa. V první vyniká zvlášť znamenitá zpěvačka Jenny Bürde Neyová. Provedení opery bylo dosli zdařilé. Zvláště pěkně počínala si slečna Lichtmayova (paní Fluthová) a pan Hovemann (Falstaff), kteřížto co do hry i co do zpěvu všechny krásné stránky svých úloh rozvinuly. Chvalné zmínky zasluhuje pan Markwart (Spärlich) a slečna Schmidová (Reichova). Orchestr se držel čacky.

— Program ku koncertu Ig. Illnera, jenž se dne 13. t. m. v sále na Žofíně odbýváti bude, je následující: Deklamací, přednesena od paní Allram-Lechnerové a slečny Monhauptové; Bella Dea, terzett od Goetza, zpíván od slečny Lichtmayovy, pana Fektéra a Illnera; Dvě písně od Bradského, jež přednese p. Bachmann; Písně od Schuberta a Voigta; přednese p. Eilers; solo pro housle, přednese p. A. Benevic; písně od Procha a Mendelssohna, přednese sl. Lichtmayova; deklamací přednese p. Allram-Lechnerová; píseň zpívaná od sl. Brennerovy; deklamací přednese sl. Rudloffova; arii přednese sl. Brennerova, a „die Liebe“ od Bechsteina, vokální oktett od Abta, přednesen bude pány: Fektér, Bachmann, Böhm, Peták, Steinecke, Illner, Strakatý a Eilers.

— Pan F. Jeřábek zhotovuje text k jednoaktové operettce, k nížto nadaný náš krajan, p. T. Bradský hudbu skládati bude.

Repertoir. V pátek dne 11. bude se dávat opera „Lucretia Borgia,“ v sobotu dne 12. „Wildschütz“ od Lortzinga, v pondělí dne 14. „Tannhäuser,“ ve středu dne 16. opakování opery, v sobotu dne 19. „Lohengrin.“

— Pan Frant. Škroup, bývalý kapelník orchestru stavovského divadla převezme direkcí koncertu ku prospěchu vdov a sirotek hudebních umělců. Mimochodem podotýkáme, že nadaná zpěvačka sleč. Ferlesová, žačka pana F. Škroupa místo slečny Mickové v koncertě akademického spolku písně české přednáseti bude.

— Pan Jan Pavlis, ředitel jednoty k zvelebení vojenské hudby, obdržel za dedikací dvou defilérních po-

chodů: „Des Kriegers Ruhm und Kriegers Stolz“ od krále Hanoverského z latou medailii v pouzdru.

Mecenáš české literatury a umění pan doktor Rudolf kníže z Thurn-Taxisu přijal dedikací první cenou poctěného čtverozpěvu od Hynka Pally.

Nové hudebniny. Ctěné odběratele upozorňujeme na následující právě vyšlé nové tance od chvalně známého skladatele F. A. B o ů k a, které největší pochvalou zde provozovány byly. Krásné motivy a dobré harmonické provedení jsou přednosti jejich. Jsou pro piano a sice: Op. 49 La Dithyrambe. Kvapík (27 kr.) Op. 50 Das Nordlicht valčíky (68.) Op. 51 La Fleur d'Espagne, Polka - Mazur (27.) Op. 53 Le Rêve d'une Fille. Impromptu Polka tremblante (42.) Ten týhoden vyjdou ještě od téhož Op. 52 Austria. Valčíky (68.) Dále ještě vyšly: od Witte. J. Une Fleur de Bal. Polka - Mazur (27), od Zunterera La Rose blanche. Kvapík (42.) Odběratelé Dalibora dostanou tyto kusy o třetinu laciněji, jako také všechny jiné oznámené hudebniny z jiných skladů lze tu dostati.

(K. K.) České Budějovice. Stav zdejší kostelní hudby je dosti potěšitelný. Provozují se tu skladby vznešeného a velebného slohu — jmenuji jen skladby Mozarta, Hayden-a, Kreutzera a j. Hlavní chyba zdejšího kůru ale je, že se málo času vynaloží k zkouškám — a síly hudební, některé jen vyjma, nejsou zde předce tak výtečné, aby se těžké, hlubokým citem a vznešeností slohu vynikající skladby beze zkoušky, aneb jen tak s ledabylo odbytou zkouškou s patřičným přednesem, s výrazem přednesly! Ani snad nebudete věřit, že když se provozovalo dne 10. ledna b. r. za zemřelého účinnivého ředitele kůru, J. Ployhara, proslulé velké „Requiem“ od Mozarta, jen jedna zkouška držána byla! Jsou zdejší hudebníci, jednotlivé výtečné síly vyjmouce, jednou zkouškou s to, vniknouti v velebnost zvuků arcidíla tohoto? . . . Mnohdy ovšem se vrací člověk uspokojen z chrámu, mnohdy ale zbývá ještě ledacos k přání. Velké zásluhy o zvelebení zdejší chrámové hudby si dobyl zemřelý ředitel kůru, Jan Ployhar. Jen kdyby jeho místo obdržel muž účinnivý, kterýby si u vedení kostelní hudby jaře a statně počínal!

(L) Z Mladé Boleslavi. Dne 27. února uspořádal zdejší zpěvácký spolek opět veřejnou produkci. Program nebyl tenkrát tak obezřele sestaven jako jindy; ačkoliv co do českých sborů výtečné skladby prováděny byly. Dávalyť se sbory od Kuntze, Karla Černého, Fr. Vogla a Vác. Horáka. Provedení sborů bylo slušné a učinilo hlavním požadavkům zadosť. Ostatně je nám velice divno, proč vážná direkce téhož spolku tak málo o české sbory se stará; vždyť právě tyto docházejí u nás vždy největší obliby. Kojíme se však naději, že vážené ředitelství spravedlivým požadavkům našeho obcenstva zadosť učiní.

Londýn. Italská opera otevře se dne 2. dubna. Údové opery jsou: Mario, Gardoin, Tamberlik, Ronconi, Tagliafico, dámy: Frisi-ová, Bosi-ová, Maray-ová.

Z Milána. (Pianista Pedrelli — Polka od F. Hilmar — Opera Simon Boccanegra — Kostelní hudba od slepců provozovaná.) — Dne 27. února jsme se v divadle alla Scala přesvědčili, mnoholi umělecké potrawy italské obecnost za jeden večer zažiti může. Dávall tento večer zdejší pianista Pedrelli ve Scale koncert na rozloučenou vydávaje se na cesty po Itálii. O 1/2 8 hod. započala opera „Simon Boccanegra“ od Verdiho; po prvním dějství hrál p. Pedrelli dvě piecy; potom následoval ballet „Giocalliera“ v 5ti odděleních, načež pak P. tři kusy hrál a ku všeobecné žádosti ještě jednu transkripci na operní motivy. Myslíte snad, že byl již konec divadelní zábavy, protože snad 12tá byla odbila? Nikoliv; ještě jedno dějství zmíněné opery se provozovalo. Má slabá česká přirozenost se zprotivila této bohaté směsici krásného umění, přesycenost a materialismus vyhnaly našince na čerstvé povětrí. P. Pedrelli jest Milančan — proto tolik vyznamenání a potlesku; operní motivy přednáší Pedrelli přelíbezně a dokonale, vůbec hraje dosti dobře, ale — v Praze by nesměl dávat koncert. Více nežli celý koncert p. Pedrelli-ho mne bavila — polka v balletu. Nedivte se ale p. Redaktore! Příčina toho, že se mi tenkrát více líbila jednoduchá polka nežli velikolepý koncert, jest, že jsem nejen musikantem, nýbrž i Čechem. V třetím oddělení balletu totiž tančila prima ballerina mezi jinými tanci též naši národní polku; ale nezhnusila ji, jak se to vůbec i na velkých divadlech a i v residencích děje, sprostými posuňkami a karikovaním, nýbrž ušlechtila ji půvabným, roztomilým a čistě uměleckým provedením. Ale co nejhlavnějšího tento náš tanec byl doprovázen (k mému nemalému překvapení) roztomilou starou Polkou „od našeho Hilmar“, jejížto název mi na mysl nepřichází. Jistě že by měl starý Hilmar velké potěšení, kdyby tuto roztomilou, ryze národní komposicí byl slyšel provozovati od orchestru ve Scale, s nímžto málo hudebných korporací v Evropě konkurovat může.*) Psal jsem Vám předešle po prvním provozování opery „Boccanegra“ od Verdiho, že to opera dobrá, ačkoliv podle všech pravidel obecnstva Scaly propadla: a ejhle! při opakování se líbila více. Sgra. Bendozzi se polepsila, obecnostvo svolilo k vůli p. Verdimu a opera se neustále opakuje. Od Verdiho, nejplodnějšího skladatele oper, se dávala v Římě opět nová opera po nejprv „Un ballo in maschera“. Časopisy oplývají vychvalováním ano enthusiasmem nad tímto novým plodem; formy této opery jsou prý zcela nové a vznešené, a Italskáni doufají, že tato opera pouť po celém světě konati bude. Minulý týden se odbývali slavné služby boží v ústavu slepých za zakladatele. Všichni účinkující byli slepci a přednášely se též skladby od slepých. Ačkoliv byla hudba slohu kostelního, vypadalo mi to jako koncert, kdežto jenom applaus zcházel. Zkrátka Italskáni chtějí mít i v chrámu Páně operu. — K opeře „Crociculo“ od Mayerbeera se konají veliké přípravy; bude se dávat budoucí týden. (T.)

Paříž. (Normalní ladička). Komise z hudebních umělců sestávající, jižto uloženo bylo prostředek vynajiti, by se ve všech hudebních ústavech stejného ladění docílilo, poslala dne 1. února t. r. obsírnou zprávu v

*) Pan Hilmar bude míti radost, neboť se tuto zprávu doví z „Dalibora.“

této záležitosti státnímu ministru. Na základě náhledů v této listině se nacházejících, nařídil ministr, by se zavedla v celé Francii normalní ladička (Stimmgabel), při nížto na tónoudajné A 870 zachvění (Schwingungen) za sekundu přijde. Vzorový exemplář tohoto nástroje bude umístěn v císařském konservatoriu hudby a deklamací. Každý od státu povolený hudební ústav musí takovouto ladičkou opatřen býti. Užívání tohoto „Diapason normal“ (normalní ladička) započne v Paříži dne 1. lipna (července) a v krajích dne 1. prosince. Nyní byl počet vibrací (zachvění) u A ve velké italské opeře 896, v Bruselu 911, v Londýně 868, 905 a $910\frac{2}{5}$, v Berlíně $903\frac{1}{2}$, v Petrohradě 903, v Lipsku $897\frac{1}{2}$ a v Karlsruhe 870. Zprávu tuto vyhotovili následující znalci hudby: J. Pelletier, F. Halevy, D. F. Auber, H. Berlioz, Desprez, Camille, Douget, Lisajous, general Mellinet, G. Meyerbeer, Ed. Monnais, Rossini a A. Thomas.

Petrohrad. Henry Herz, známý klavírní virtuos (nar. 1805 na Rýně) dává nyní zde koncerty. Herz přecestoval r. 1846 a 1847 Severo-amerikánské státy, r. 1849 a 1850 Kalifornii a jižní Ameriku a vrátil se r. 1851 do Paříže, odkud se k nám odebral. Ferdinand Laub přibyl sem dne 21. února koncertovav dříve na zámcích Livonské šlechty, jež ho velmi laskavě přijali. Po masopustě vystoupí zde se Ch. Wehlem Pražanem v několika koncertech.

Řím. Nová opera J. Verdiho „Un ballo in mascher,“ maškarní bál, dávala se tu dne 18. t. m. ponejprv a vzbudila velkého entusiasmu. Verdi byl první večer 18krát, druhý večer 30krát volán.

Štýrský Hradec. Tenorista Vukovič (Schönbruck) ukončil dne 5. t. m. své pohostinské hry operními Potpourimi z opery Lucretie — Troubadour — a Lucie a došel skvělého výsledku.

Utrecht. Slavný virtuos na housle Josef Joachim (nar. 1831 v Kitše v Uhrách) vystoupil zde dne 28. února v koncertě a obdržel za večer 500 zlatých.

Z Vídně. Dne 5. března 1859. Slovanský bál vypadl velmi skvěle. U vchodu do síně stáli strážci v národním maloruském kroji dva a opodál nich čtyři v polském. Tuť se dámám rozdávaly taneční pořádky v způsobě malých alb, v nichž se nacházely kamenopisné podobizny Gunduliče, Jiřího Černého a Marka Bočara, pak básničky ruská, polská, česká (nevěsta předoucí od J. Pícka) a slovinská s přidanými obrazy v oceli rytými. Z národních krojů byl u pánů nejhojnější srbský; a zvláštní pozornost všech obracel na se synovec Danilův, Radonič, v černohorském oděvu, plném zlata, a švarný junák v slovenském kroji od Břeclavi; v polském kroji nepřišel nikdo. Z dám poutaly zraky všech tenkrát Slovenky a Slovinky. Tančilo se s takovou radostí a veselostí, že se z národních slovanských tanců kolo srbské tak líbilo, že se muselo dvakrát opakovati. Zvláště po odpočinku byla společnost velmi rozbujařena a bavila se s nenucenou veselostí až do bílého dne. Hostů vznešených se sešlo nad očekávání mnoho, a slovanští bálovníci se těšili z přítomnosti prince Wasy, Jich Exc. pp.

ministrů Bacha, Brucka, Thuna, knížat Lobkovice, Liechtensteina, Schwarzenberga, mladého knížete Metternicha, Demidova, vyslance carsko-ruského, Viktora petroviče Balabína, pak vyslanců belgického, švédského, vícerá generálů, polního zbrojmistra hraběte Jelačice, hraběte Vrbny, Sanguszka, Jablonowského, Landskoronského, Czartoryjských, barona Helferta, Rokytanského, plukovníků Jiřího Stratimiroviče, Preradoviče, p. měšťanosty Vídeňského, presidenta národní skupštiny srbské, Mišy Athanasieviče, a j. Mezi dámami vynikaly hlavně kněžna Liechtensteinová, kněžna Lobkovicová a choť nástupce srbského, Michajla Obrenoviče, kteráž zároveň přijala úřad „domačice“ (domácí paní) slovanského bálu. Z tanců se nejvíce líbil Mazur, Kolo atd.

Úmrtí. František Morelly, jenž se Straussem a Lunesem trimuvirat Vídeňských válečkových hrdinů tvořil, zemřel dne 27. ledna v Bombaji ve Východní Indii. Morelly zdržoval se několik let v Pešti, kdež si co skladatel tanečních kusů jména získal a odebral se pak do východní Indie, kdež se u gubernera Elphinstone kapelníkem stal.

Dur a moll.

(Farinelli a krejčí.) Když znamenitý zpěvák Farinelli v Madridě prodléval, přinesl mu jednoho dne krejčí účet na 30 dublonů. Farinelli chtěl mu zaplatit; a však krejčí nechtěl peněz přijmouti a žádal toliko o dovolení, by mu svou prosbu přednesti mohl. Farinelli tázal se ho tedy, co žádá. „Zazpívejte mi jen jedinkou arii a budu zaplacen!“ — Opozornost tato rozhuěvala Farinelliho; avšak krejčí nepřestal snažně prositi. Dobře tedy, zvolal konečně Farinelli, vyplním Vám přání; avšak s tou výmínkou, že potom bez odporu to učiníte, co já žádati budu.“ Krejčí mu to připověděl. Farinelli zpíval místo jedné tři arie, zpíval tak krásně a dojmavě, jako kdyby byl královský dvůr sám poslouchal. Krejčí byl celý u vytržení a zapřisahal pěvce, by mu velel, co ma učinit. „Nuže,“ pravil Farinelli, „zde Vám dávám místo 30 dublonů šedesát. Vezměte je bez odporu a můžete odejít.“

(Beethoven a jeho mše do D.) Velká mše do D., ježto se v Praze provozovala, je s devátou sinfonií nejtěžší skladba, již Beethoven složil. Psal ji k slavnosti instalační arcivévody Rudolfa, jenž za arcibiskupa Holomouckého zvolen býti měl. Arcivévoda stal se však arcibiskupem a kardinalem než Beethoven, jenž velmi pečlivě na díle piloval, svou mši ukončil. Když se naň dolehalo, by si s prací pospíšil, pravil: „Počkám až hude papežem.“ — Beethoven pracoval se d m let na této mši, jižto teprv r. 1822 dokončil a následujícího roku poprvé ve Vídni provedl. Beethoven řídil, ačkoliv již hluchým byl, orchester.

Listárna. Pánům V. U. v Prešově, a J. P. v Kotonu. Lonský běh Dalibora je rozebrán. Odesíláme Vám letošní, podotýkající, by jste dodatek laskavě nám zaslali. — P. F. Sv. v Semilech. Tištěné sbory jsou toliko od Jelena a Skroupa, a však na Vaše přání Vám nějaké nové v opisu obstaráme. — Panu A. P. v XYZ. Jste nám vítán; račte pokračovat. Písňe pro sbory najdete v Píckových básních. — Panu G. P. zde. Příští číslo vydáváno bude v pondělí dno 21. t. m.

P. T. ctěné pány odběratele „Dalibora,“ kteří se toliko na čtvrt leta předplatili, uctivě žádáme, by své předplacení laskavě obnovili, aby se v zasílání žádná přestávka činiti nemusela.